

Heteronormatiivisuus on uhka nuorten mielenterveydelle

Suomessa seksuaalivähemmistöön kuuluu Tilastokeskuksen mukaan noin 5–15 % väestöstä. Seksuaalivähemmistöön luetaan kaikki seksuaaliselta suuntautumiseltaan ei-heteroseksuaalit, kuten homot, lesbot, aseksuaalit sekä bi- ja pansoseksuaalit. Sukupuolivähemmistö puolestaan koostuu henkilöistä, jotka eivät koe synnynnäistä sukupuoltaan omakseen. Tähän vähemmistöön kuuluvat muun muassa transsukupuoliset, muunsukupuoliset sekä intersukupuoliset ihmiset.

Heteronormatiivisuus tarkoittaa oletuksia seksuaalisuudesta sekä sukupuolesta, joita me ja yhteiskuntamme teemme joka päivä. Nämä haitalliset oletukset ja ennakkoluulot, joita nuorille syötetään elokuvissa, kirjoissa, lakiteksteissä ja koulussa, asettavat seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret haavoittuvaan asemaan. Heteronormatiivisuus rajoittaa nuorten jokapäiväistä elämää ja asettaa ihmisiä laatikoihin ennen kuin he ehtivät etsiä omaa itseään tai identiteettiään.

Heteronormatiivinen oletus siitä, että henkilön sukupuoli on binäärinen tai että hän on seksuaaliselta suuntautumiseltaan hetero, on vahingollinen nuorille. Seksuaalivähemmistöön kuulumisesta tulee toissijainen ja oudoksuttu vaihtoehto heterouden rinnalla. Kavereiden kesken vitsailu tai isovanhempien tenttailu tyttö-/poikaystävästä saattaa tuntua vielä erityisen inhottavalta, kun ulkopuolisen maailman oletukset eivät vastaa nuoren omaa kokemusta.

Heteronormatiivisuuden takia moni nuori ei uskalla ilmaista sukupuoli- tai seksuaali identiteettiään. Nuori saattaa kokea pettävänsä toisten odotukset tai rikkovansa kirjoittamattoman säännön. Moni ei tiedä, kenen puoleen uskoutua ja jää yksin omien tuntemustensa kanssa.

Oikeusministeriön vuonna 2021 tekemästä tutkimuksesta käy ilmi, että yli 40 % seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvista on kokenut kiusaamista tai muuta syrjintää, mikä on johtanut psykologisiin ongelmiin, kuten masennukseen tai ahdistuneisuuteen. Euroopan unionin perusoikeusviraston kyselyn mukaan perheen sisäinen nuoreen kohdistuva fyysinen väkivalta on kaksi kertaa yleisempää sateenkaarinuorilla. Eniten tilanteeseen vaikuttavat yhteiskuntamme konservatiiviset arvot, suvaitsemattomuus sekä heteronormatiivisuus.

Aikuiset ovat merkittävässä asemassa sateenkaarinuorten hyvinvoinnin edistämässä. Aikuisten tulisi kohdata nuori avoimin silmin ja yksilönä asettamatta tätä heteronormatiivisiin kehyksiin. Konkreettisenä ehdotuksena Tampereen koulujen aikuiset voisivat käydä koulutuksen sateenkaarinuorten kohtaamisesta koulumaailmassa. Tämän kaltaiset toimenpiteet ovat elintärkeitä nuorten hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaamiseksi.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluu paljon nuoria. Meidän on tehtävä kaikkemme haitallisten heteronormatiivisten rakenteiden purkamiseksi, jotta jokainen nuori kokisi itsensä arvokkaaksi omana itsenään. Nuorisovaltuusto haluaa tuoda enemmän esille seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten asemaa, ja vaatii vaikuttavampia tekoja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koko Tampereen nuorisovaltuuston puolesta

Sara Järvinen
Kerttu Kajander
Saara Kosonen
Oliver Priimägi

jäsenet, Tampereen nuorisovaltuusto